

Peter De Graef neemt een sabbatjaar.

‘Ik kan doorgaan met stukskes maken en er zal ook wel vraag naar blijven, maar ik wil verder evolueren.’

Marleen Baeten sprak met hem over ‘produceren als apen’, over spelen, lesgeven en schrijven.

De ‘vloeite’ van Peter De Graef

‘Geduld. Immer dabei bleiben’, antwoordt Mutti op de prangende vraag van de bruiloftgasten hoe ze de pudding toch zo lekker krijgt. De bijkomende raad luidt: ‘Heel gelijkmatig roeren. Zo breng je alle krachten van jezelf in het gerecht.’ De woorden zijn Peter De Graef op het lijf geschreven. Met grote toewijding en veel zin voor humor speelt hij de rol van Mutti in *De Burgersbruiloft*, een productie van De Paardenkathedraal (Utrecht) in een regie van Dirk Tanghe.

Peter De Graef staat al twintig jaar op de planken, maar kreeg pas enige bekendheid in 1992 toen hij zijn eigen tekst *Et Voilà* speelde. Dat het zo lang geduurd heeft, vindt hij niet erg, integendeel. ‘Dirk Tanghe was al een prijsbeest toen hij nog op school zat, de jonge acteur Fedja van Huêt nu ook. Ik beklag die mannen. Die moeten daarmee leren leven. Ik heb tot mijn drieëndertigste in volkomen anonimiteit kunnen werken. Al die jaren heb ik heel hard gewerkt. Altijd maar zitten schrijven, veel naar het toneel gaan. Dat ontmoedigde mij niet in het minst. Dat ik het schrijven had, was mijn geluk, hoewel het lang geduurd heeft voor het wat werd. Succes interesseerde mij niet. Ik had er geen moeite mee om bijvoorbeeld in het kindertheater te gaan spelen.’

Vier jaar speelde Peter De Graef bij het Toneelgezelschap Ivonne Lex. ‘Daar heb ik heel goed de botsing tussen stijlen gevoeld. Mijn speelstijl paste er niet. Ivonne zei: “Wat sta jij daar zo slordig” en “Je speelt zoals in een Amerikaanse B-movie”. Dan moest ik articuleren en slecht toneel spelen.’

Nadien speelde hij vier jaar bij het Speeltheater van Eva Bal, waar hij ondermeer kennismaakte met improvisatie- en verteltechnieken.

Heel die tijd bleef hij zich oefenen in het schrijven. De drang om een eigen weg te gaan werd steeds groter.

In 1992 richtte hij samen met Luk Nys het gezelschap Nova Zembla op. Na enkele jaren trok hij zich uit Nova Zembla terug om zich te concentreren op zijn eigen vzw De Stichting, waarmee hij onder de vleugels van De Werf (Brugge) en De Paardenkathedraal (Utrecht) produceerde. Het stille werk van jaren wierp zijn vruchten af. Peter De Graef: ‘Ik ben al lang bezig, maar pas de laatste zeven jaar werd het iets dat opvalt. En wie weet duurt het nu opnieuw een tijd voor het weer wat wordt. Maar naar mijn gevoel houdt niets op. Het gaat door, ook al zie je er een tijd niets van. Tijdens die zeven jaar ging er iets door van datgene waar ik al op mijn twintigste mee bezig was. Die zeven jaar, dat hebben de mensen gedaan. Ikzelf was al veel langer bezig. Eerst was het nog niet goed genoeg. Opeens – met *Et Voilà* en *Ombat* – werd het rijp. Het werd gezien. Ikzelf stond er eerder verbijsterd bij: ze vinden dat goed en ze begrijpen het! Terwijl ik toch wel dingen stond te zeggen die heel specifiek waren als bedenksel.’

De zeven voorbije jaren heeft Peter De Graef inderdaad niet stilgezeten: drie zelfgeschreven monologen die hij ook zelf speelde, vijf theaterteksten die door anderen gespeeld werden, een tekst voor twee acteurs waarvan hij één rol en de regie op zich nam, vier keer acteur in een regie van Dirk Tanghe. Lange speellijsten, succesrijke hernemingen, een steeds toenemende prijzenregen: voor zijn spel, voor zijn schrijfwerk, voor zijn monologen waarin hij zichzelf regisseerde. Vorig jaar kondigde hij een

sabbatjaar aan, maar hij leek niet te stoppen. Dit jaar lukt het beter. De tournee van *De Burgersbruiloft* wisselt hij af met lesgeven. ‘Het is mijn manier van rust zoeken: nu alleen spelen, daarna wat lesgeven. Ik kan toch niet doppen omdat ik behoefte heb aan een sabbatjaar?’

Het was ongetwijfeld gemakkelijker geweest om rust te nemen binnen een structureel gesubsidieerd gezelschap. Peter De Graef diende een aanvraag in, maar ondanks het positieve advies van de Raad voor Nederlandstalige Dramatische Kunst viel De Stichting uit de boot voor de periode 1997-2001. Even was er nog hoop toen de beleidsmakers als doekje voor het bloeden een nieuwe subsidie categorie in het vooruitzicht stelden: ‘structurele projectsubsidies’ zouden de jaarlijkse toekenning van eerder kleine ‘projectsubsidies’ combineren met de continuïteit van de ‘structurele gezelschapssubsidie’. Om de dialoog over deze nog in te vullen categorie te openen diende De Stichting een subsidieaanvraag in voor 1998, een herbronningsjaar voor Peter De Graef waarin De Stichting uitsluitend hernemingen zou realiseren. Het antwoord was negatief. Ook de Raad voor Nederlandstalige Dramatische Kunst bleef braaf binnen de lijntjes kleuren: geen nieuw project, geen geld. Het begrip ‘structurele projectsubsidies’ stierf een stille dood.

Peter De Graef blijft er flegmatisch bij. ‘Ik dacht: we dienen zo iets in en dan zien we wel wat de bedoeling is van mijn leven. We kregen het geld niet, met als gevolg dat ik weer naar Nederland werd gezogen. Ze hebben er veel grotere budgetten en als ze iemand zien die het kan, ja. Dus sta ik voor het probleem: moet ik nog structurele subsidies aanvragen in België of blijf ik projectmatig werken? In Neder-